

Posudek bakalářské práce Zuzany Silovské *Minimální páry v českém znakovém jazyce*

Bakalářská práce Zuzany Silovské se zabývá tématem, které je formulováno značně široce a zůstává širokým i po zúžení na minimální páry zahrnující znaky s tvarem ruky A, neboť zpracování i takto zúženého tématu by ve skutečnosti znamenalo analýzu všech parametrů znaku a do značné míry by tak překračovalo možnosti výzkumu na úrovni bakalářské práce. V tomto smyslu je tedy třeba ocenit, jak se autorka v devíti základních kapitolách své práce (nepočítaje v to úvod, závěr a seznam literatury) pokusila s takto rozsáhlým tématem vypořádat.

Vlastní úvod do řešené problematiky představuje nepříliš obsáhlá teoretická kapitola 2 (*Hlavní pojmy*). Oceňuji, že autorka rozlišuje systémové a individuální varianty tvarů ruky a dalších parametrů, problémem však je, že toto rozlišení přesněji nevymezuje. V kapitole takto zaměřené by bylo vhodné ve větším rozsahu a mnohostranněji využít zahraniční odborné literatury o minimálních párech, případně o fonémech a alofonech ve znakovém jazyce; naproti tomu zde nadbytečně působí např. výklad o fonetice a fonologii (viz pozn. 1 na s. 10), který zůstává na zcela obecné rovině a nijak neupozorňuje na specifickou disciplínu ve spojení se znakovými jazyky (ZJ).

Tak jako prakticky všichni, kdo podrobněji zkoumají český znakový jazyk (ČZJ), se Zuzana Silovská musela při své práci vypořádat s faktem, že v současné době neexistuje reprezentativní databáze znaků ČZJ. Materiál k analýze byla tedy autorka nucena získat z různých zdrojů, konkrétně přímým sběrem od neslyšících respondentů, excerpací slovníků a sledováním projevů ve ZJ. Získaný materiál (o jehož sběru pojednává kapitola 3) je třeba ocenit, současně by však bývalo vhodné, kdyby autorka specifikovala, jakou váhu přikládala jednotlivým jmenovaným zdrojům dat. Podobně jako v právě uvedeném případě je třeba ocenit také to, že Zuzana Silovská ověřovala excerpovaný materiál u neslyšících uživatelů ZJ, – a podobně je také třeba dodat, že by bývalo vhodné, kdyby autorka specifikovala, jakou formu toto ověřování vlastně mělo.

Získaný materiál autorka detailně zpracovává ve stěžejních pěti kapitolách práce (kapitoly 5–9) podle principů formulovaných v kapitole 4 (Způsob zpracování), se snahou přiblížit text čtenáři pomocí řady přehledových tabulek, případně i ilustrativních fotografií (srov. např. s. 45). Zpracování bohatého a z mnoha hledisek komplikovaného materiálu bylo nepochybně mimořádně pracné a převyšovalo v tomto směru obvyklý standard bakalářských prací. Autorčiny detailní charakteristiky jednotlivých znaků i minimálních párů mohou podle mého názoru v budoucnu sloužit jako výchozí podklad pro soustavný fonologický popis ČZJ. Přes jisté množství nepřesností a nedopatření, které však lze při zpracování tak rozsáhlého materiálu v rámci bakalářské práce do jisté míry očekávat, představují některá autorčina zjištění nepochybný přínos – srov. např. zjištění fonologické platnosti tvarů ruky sA a A stříška na základě dvou minimálních párů (s. 52 aj.) nebo údaje o frekvenci variantních tvarů ruky s přihlédnutím k typologii znaků (s. 97 a 178–179). Zvláště je třeba ocenit autorčinu snahu o zařazování minimálních párů do širokého kontextu, zahrnujícího např. i motivaci znaků a jejich sémantické souvislosti.

Předložená materiálově bohatá bakalářská práce o rozsahu více než 200 stran svědčí jako celek o autorčině schopnosti uvědomit si problémy, které s sebou přináší

analýza rozsáhlého materiálu, a do značné míry i tyto problémy adekvátně řešit. Ke slabinám práce patří však v této souvislosti fakt, že autorka svá řešení a analytické postupy často nijak nezdůvodňuje (viz např. bez argumentů uváděné zásady „Do seznamu excerpovaných znaků zahrnuji (...)“ a „Do seznamu excerpovaných znaků nezahrnuji (...)“ na s. 16 a 17.). Jinou výraznou slabinou práce je řada překlepů a četné nejasné, nepřesné či jinak defektní formulace (jen namátkou např. „Znakem, který vyjadřuje číslovku z hlediska formálního, se vůbec nezabývám“, s. 17) a zčásti i zřejmé omyly či nedopatření (např. uvádění znaku NEMUSET jako negativní formy k MŮŽE na s. 16). Text má logickou základní strukturu, jako názor k diskusi předkládám možnost přesunout kapitolu 5 za kapitoly 6-9 (bylo by patrně přirozenější pojednávat o minimálních párech znaků až poté, co byly popsány jednotlivé znaky).

Přes naznačené slabiny považuji bakalářskou práci Zuzany Silovské za vhodný podklad k obhajobě. Navrhované hodnocení: velmi dobře nebo dobře podle výsledků obhajoby.

V Praze 6. září 2012

Klára Richterová